

راهبردهای یادگیری شبکه‌های شهری

رویه‌های بین‌المللی و بازتاب‌های نظری

مترجم: دکتر محمد صفار

ناظر ترجمه: دکتر امیر شکیبامش

ویراستار: لئون فن دن دوول

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور	: راهبردهای یادگیری شبکه‌ای شهری: رویه‌های بین‌المللی و بازتاب‌های نظری اوپرستار لئون فن دن دوول؛ مترجم محمد صفار.
مشخصات نشر	: تهران: شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، انتشارات، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۳۶۰ ص: جدول، نمودار (رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۵۶-۴۹-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Strategies for urban network learning: international practices and theoretical reflections.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: یادگیری اجتماعی Social learning برنامه‌ریزی شهری -- جنبه‌های اجتماعی City planning - Social aspects
شناسه افزوده	: دول، لئندرت تئودور وان دن، ۱۹۶۷ - م.، ویراستار
شناسه افزوده	: Doel, Leendert Theodoor van den
شناسه افزوده	: صفار، محمد، ۱۳۵۶ -، مترجم
شناسه افزوده	: شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
شناسه افزوده	: Tehran Municipality, Tehran Urban Planning and Research Center
رده بندی کنگره	: LC۱۹۲/۴
رده‌بندی دیویی	: ۳۰۳/۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۴۸۰۴۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

www.ketab.ir

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

راهبردهای یادگیری شبکه‌ای شهری رویه‌های بین‌المللی و بازتاب‌های نظری
مترجم: دکتر محمد صفار
ناظر ترجمه: دکتر امیر شکیبامنش
ویراستار: لئون فن دن دوول
ناشر: مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
ویراستاری، صفحه‌آرایی و طراحی جلد: موسسه فرهنگی هنری نگاه نو تهران
نوبت چاپ: اول ۱۴۰۲
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
بها: ۱.۲۰۰.۰۰۰ ریال
ناشر: انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۵۶-۴۹-۱
کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی: خیابان شریعتی، خیابان پل رومی، خیابان شهید اکبری، نبش خیابان آقابزرگی، شماره ۳۲
کدپستی: ۱۹۶۴۶۳۵۶۱۱ تلفن: ۲۲۳۹۲۰۸۲
info.rpc@tehran.ir rpc.tehran.ir

فهرست

۷	سخن نخست
۹	پیش‌گفتار
۱۱	قدردانی
۱۳	فصل اول: مقدمه: بررسی راهبردهای یادگیری شبکه‌ای شهری
۲۵	فصل دوم: فرایندهای یادگیری در متن حکمرانی شهری: کاوش نظری
۴۳	فصل سوم: از «بهترین عملکرد» تا «عملکرد منطقی» در یادگیری شهری بین‌المللی
۴۳	فصل چهارم: آزمایشگاه‌های شهری - منطقه‌ای حکمرانی سیاست‌گذاری راهبردی و یادگیری حکمرانی در مناطق شهری اروپا
۷۱	فصل پنجم: شبکه‌سازی و یادگیری در آزمایشگاه‌های زندگی شهری: بررسی نمونه موردی آزمایشگاه نوآوری مسکن در بوستون
۹۱	فصل ششم: فهم اعیان‌نشین‌سازی: یادگیری از طریق بازدید میدانی از آمستردام، یوگیاکارتا و روتردام
۱۰۹	فصل هفتم: یادگیری از طریق همکاری: مطالعه موردی؛ معاملات شهری در هلند
۱۳۳	فصل هشتم: دوروش انعکاسی ارزیابی سیاست‌های عمومی در متن شبکه‌های شهری: تاریخ یادگیری و ارزیابی یادگیری
۱۶۱	فصل نهم: یادگیری در شبکه‌های پیچیده شهری: آیا هدایت گروهی مفید است؟
۱۸۵	فصل دهم: بازدید شهری به عنوان ابزار یادگیری شبکه‌ای شهری: مطالعه موردی بازدید از شهرهای فلمیش در سال ۲۰۱۱
۲۰۱	فصل یازدهم: برنامه‌ریزی جماعتی، پایش جماعتی و یادگیری سازمانی
۲۳۱	فصل دوازدهم: آیا یادگیری از همتایان می‌تواند حامی گذار به انرژی پاک در شهرها باشد؟
۲۵۳	فصل سیزدهم: درس‌هایی درباره یادگیری از بازی‌های جدی: ظرفیت بالقوه یادگیری از همکاری و بازی در فرایندهای برنامه‌ریزی مشارکتی شهری
۲۸۱	فصل چهاردهم: بازی شهری: یادگیری درباره گذار به انرژی پاک در سطح محلی با به سوی صفر
۳۰۷	فصل پانزدهم: یادگیری شبکه‌ای شهری: نتیجه‌گیری
۳۳۱	

امروزه، امر تحقیق و پژوهش به‌ویژه در حوزه مطالعات شهری به‌شدت مورد توجه قرار گرفته است. عوامل متعددی در این تحول نقش آفرین بوده‌اند. شاید به‌جرات بتوان گفت که اصلی‌ترین این تحولات، گسترش بی‌رویه شهرنشینی در نیمه دوم قرن بیستم و به‌ویژه دو دهه اخیر در کشورهای در حال توسعه بوده که مشکلات فراوانی را ایجاد کرده است. این مشکلات به دو دسته کلی معضلات زیست‌محیطی و اجتماعی تقسیم می‌شوند. افزایش ترافیک، کاهش تنوع آلودگی‌ها مانند آلودگی هوا و آلودگی‌های صوتی، مدیریت حجم انبوه زباله، تأمین فضای سبز مناسب با رشد جمعیت شهری، ایجاد سیستم حمل‌ونقل درون‌شهری کارآمد و تأمین آب و مدیریت سیستم فاضلاب از جمله معضلات زیست‌محیطی گسترش شهرنشینی هستند. متأسفانه، ویژگی مشترک همه این مشکلات پیچیدگی، بدخیم و غامض بودن آنهاست. به این معنا که عدم ارائه راه حل مناسب در موعد مقرر، این مشکلات را افزون کرده و حل آنها را با معضلات جدی روبه‌رو می‌کند.

از سوی دیگر، از جمله ویژگی‌های شهرهای امروزی تلاش بی‌وقفه آنها برای تبدیل شدن به الگویی برای سایر شهرهاست. تهران نیز از این قاعده جدا نبوده و در صدد است تا به الگوی شهرهای جهان اسلام بدل شود. بی‌شک، هرگونه تلاش در این زمینه باید مبتنی بر اتخاذ روش‌های علمی در زمینه مدیریت مسائل شهری باشد. این روش‌ها حاصل تحقیقات علمی و تجربی هستند که از تجربیات شهرهای مختلف حاصل می‌شوند. بشر به‌تجربه آموخته است که از بهترین راه‌های حل مشکلات موجود، استفاده از تجربه دیگرانی است که پیش‌تر با چنین معضلی دست‌به‌گریبان بوده‌اند. این دستاورد بشری امروزه به شکل مطالعات تطبیقی جلوه‌گر شده که بخش قابل توجهی از ادبیات پژوهشی

را به خود اختصاص می‌دهد. دستاوردی که به نسبت، نوآورانه‌تر بوده و مورد توجه قرار گرفته است، یادگیری شبکه‌ای است. این مدل یادگیری در سطوح مختلفی کاربرد دارد. هرچند، به نظر می‌رسد، یادگیری شبکه‌ای در سطح شهری از کارآمدترین آن‌هاست. این روش قادر است با جلب مشارکت ذی‌نفعان برای حل و فصل معضلات بدخیم شهری بسیار مفید واقع شود.

همان‌گونه که اشاره شد، یادگیری شبکه‌ای شهری، مفهوم ناب و نسبتاً جدیدی است که برای مدیریت مسائل شهرهای بزرگ و حتی کوچک‌مقیاس، توسط به آن گریزنایذیر است. ترکیب یادگیری شبکه‌ای و حکمرانی شهری، راهی را به سوی آینده‌ای روشن‌تر می‌گشاید. بی‌شک در این راه اطلاع از تجربه سایر شهرها مفید است و در وقت و انرژی مدیران شهری صرفه‌جویی خواهد کرد. نقطه تمرکز کتاب و مطالعات موردی آن، شهرها هستند. حکمرانی شهری معمولاً در دل شبکه‌هایی ترکیبی شکل می‌گیرد که اشکال تجربی همکاری بین بازیگران بالفعل و بالقوه مانند بازیگران دولتی، بازاری و جامعه مدنی در دل آن‌ها محقق می‌شوند.

کتاب یادگیری شبکه‌ای، تجارب بین‌المللی در حوزه یادگیری شبکه‌ای شهری را در اختیار خواننده قرار می‌دهد. شهرها گریزی از آموختن ندارند؛ بلکه یادگیری برای انطباق مستمر و بهبود عملکرد عمومی و نیز پاسخ‌گویی به چالش‌های پیچیده‌ای که در محیط متغیر حادث می‌شوند، بسیار ضروری است. بنابراین، داشتن پیشنی نسبت به شیوه یادگیری شهرها برای مدیریت شهری حائز اهمیت ارزیابی می‌شود. برای این منظور، دسترسی به چنین پژوهش‌های جمعی با مطالعات موردی متعدد که شیوه عملکرد دیگران در مواجهه با مشکلاتی با خصایص مشترک را نشان می‌دهد، توصیه می‌شود.

کتاب راهبردهای یادگیری شبکه‌ای از شهر؛ تجارب بین‌المللی و بازتاب‌ها ضمن معرفی روش‌ها و نیز محیط‌های مختلف یادگیری شبکه‌ای شهری، یادگیری از تجارب را تعقیب می‌کند که در دورترین نقاط جهان حاصل شده‌اند. کتاب حاضر، تلاش دارد تا به سؤال‌های مرتبط با؛ چگونگی یادگیری در شبکه‌های شهری، عوامل و شرایط مؤثر بر این یادگیری و راهبردهای حاصل از یادگیری شبکه‌ای پاسخ دهد. امید است که این کتاب مورد توجه علاقه‌مندان و پژوهشگران واقع شود.

عطاءالله رفیعی آتانی

مشاور شهردار و رئیس مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران